

Nyomásirányító készülékek

Fenyvesi D. – Dr. Harkay G.

OE – BGK

NYOMÁSIRÁNYÍTÓK

Egyéb rendeltetésű nyomásirányítók

Nyomáshatárolók

Nyomáscsökkentők

nyomáskapcsoló sz.-k

bekapcsoló sz.

közvetlen vezérlésű

elővezérelt

közvetlen vezérlésű
3-utú

elővezérelt
2-utú

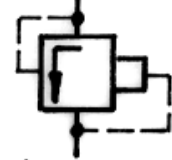
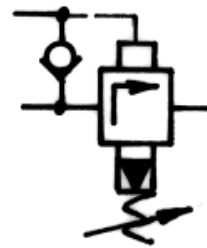
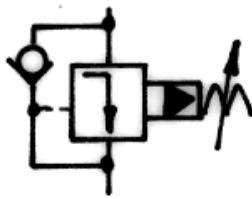
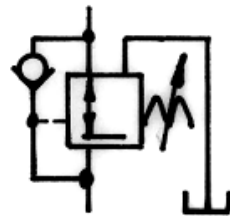
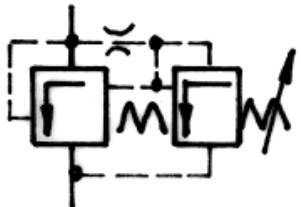
belső vezérlésű

külső vez.-ű

üresjárat (lekapcsoló sz.)

nyomáskülönbség állandósító

nyomásviszony állandósító

NYOMÁSHATÁROLO

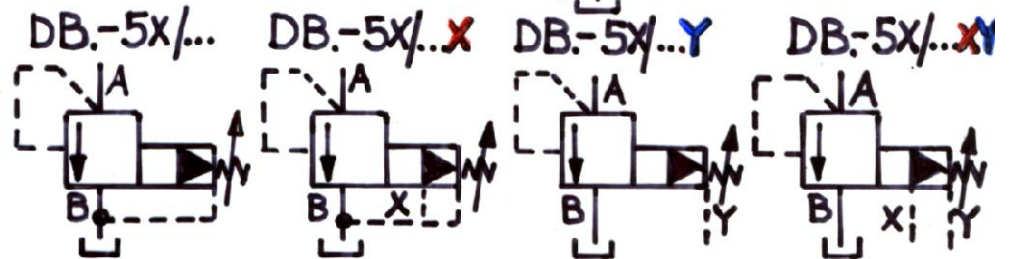
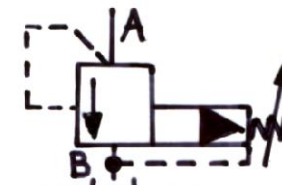
Közvetlen(ülékes)

DBD

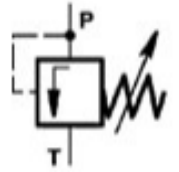

Elővezérelt: < ülékes tolattyús

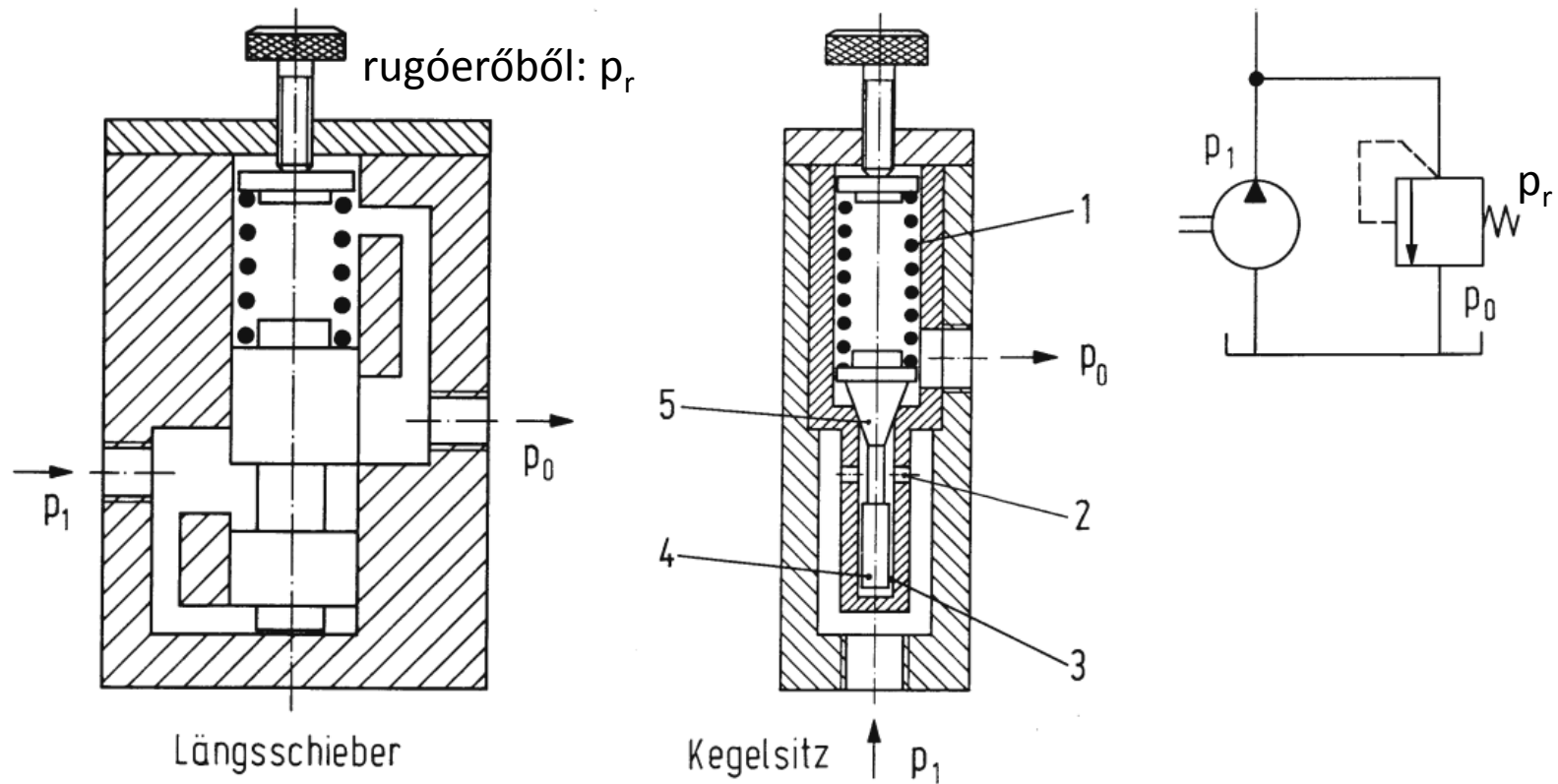
DB

Nyomáshatároló szelep

- Közvetlen vezérlésű...

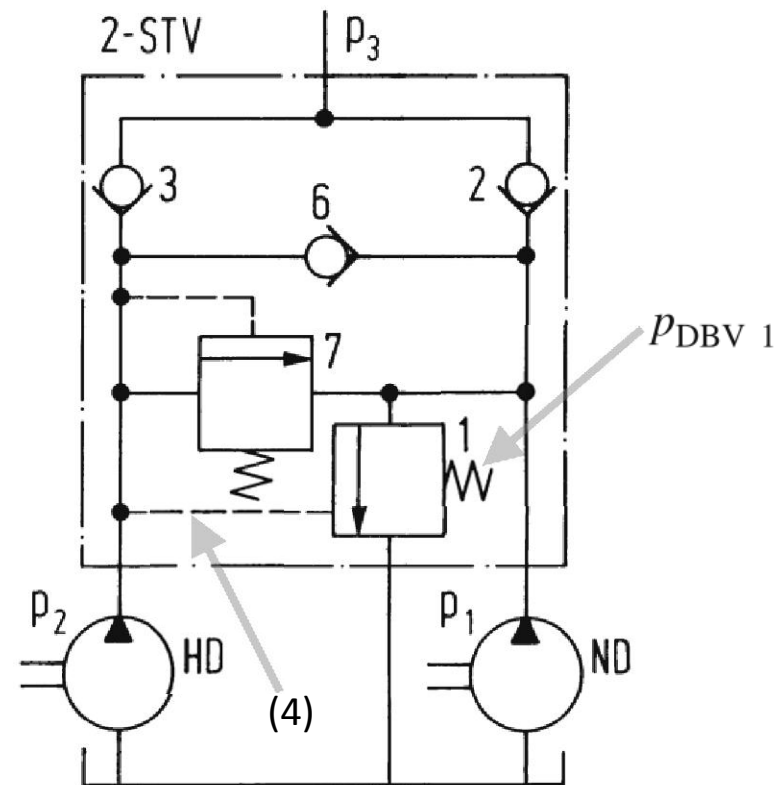
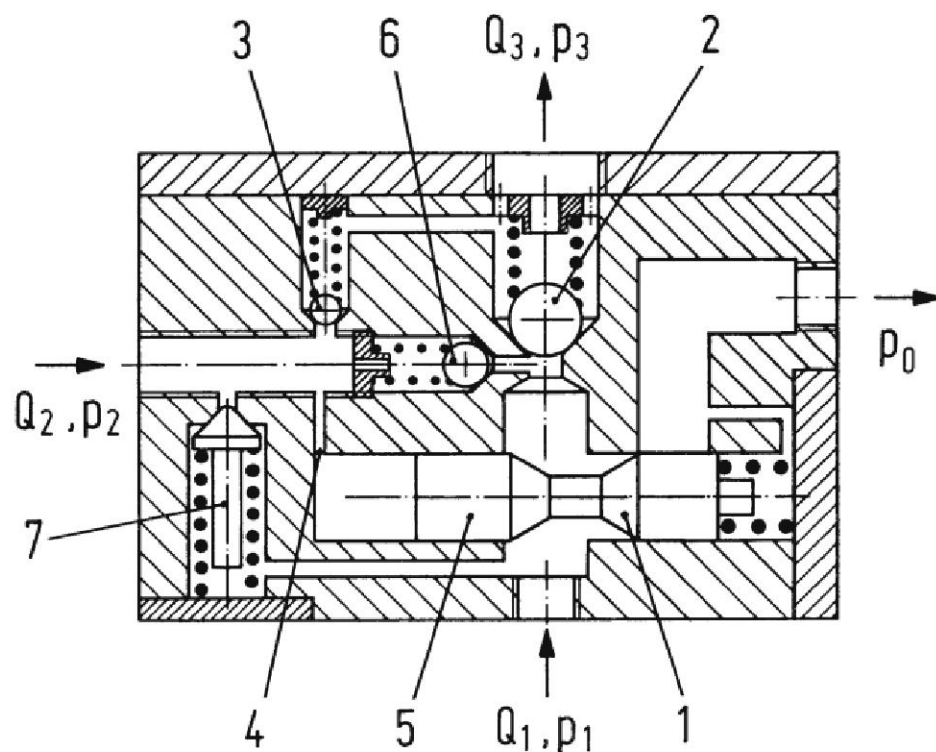
Beállított nagyobb nyomás esetén nyitás, azaz $p_1 > p_r$

Nyomáshatároló szelep

- Kétfokozatú térfogatáram vezérlés, a beállított nyomásérték (p_{DBV1}) szerint.

$$p_3 < p_{DBV1} : Q_3 = Q_1 + Q_2$$

$$p_3 > p_{DBV1} : Q_3 = Q_2, \quad p_3 = p_2, \quad p_1 = 0$$

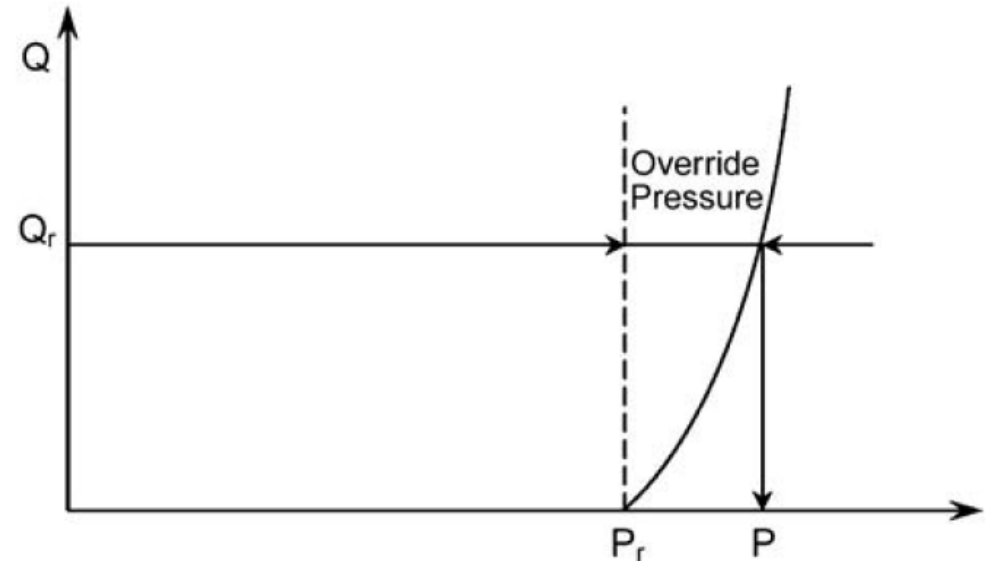
(7)-nek csak biztonsági funkció, ekkor már (1) nyitott mert $p_{DBV7} > p_{DBV1}$.

Nyomáshatároló szelep

- **Elméleti jelleggörbe** (direkt vez., statikus)

$$Q = K(P - P_r)\sqrt{P} \quad \text{és } P \geq P_r$$

$$\text{konstans: } K = f(C_d, A, k, \rho)$$

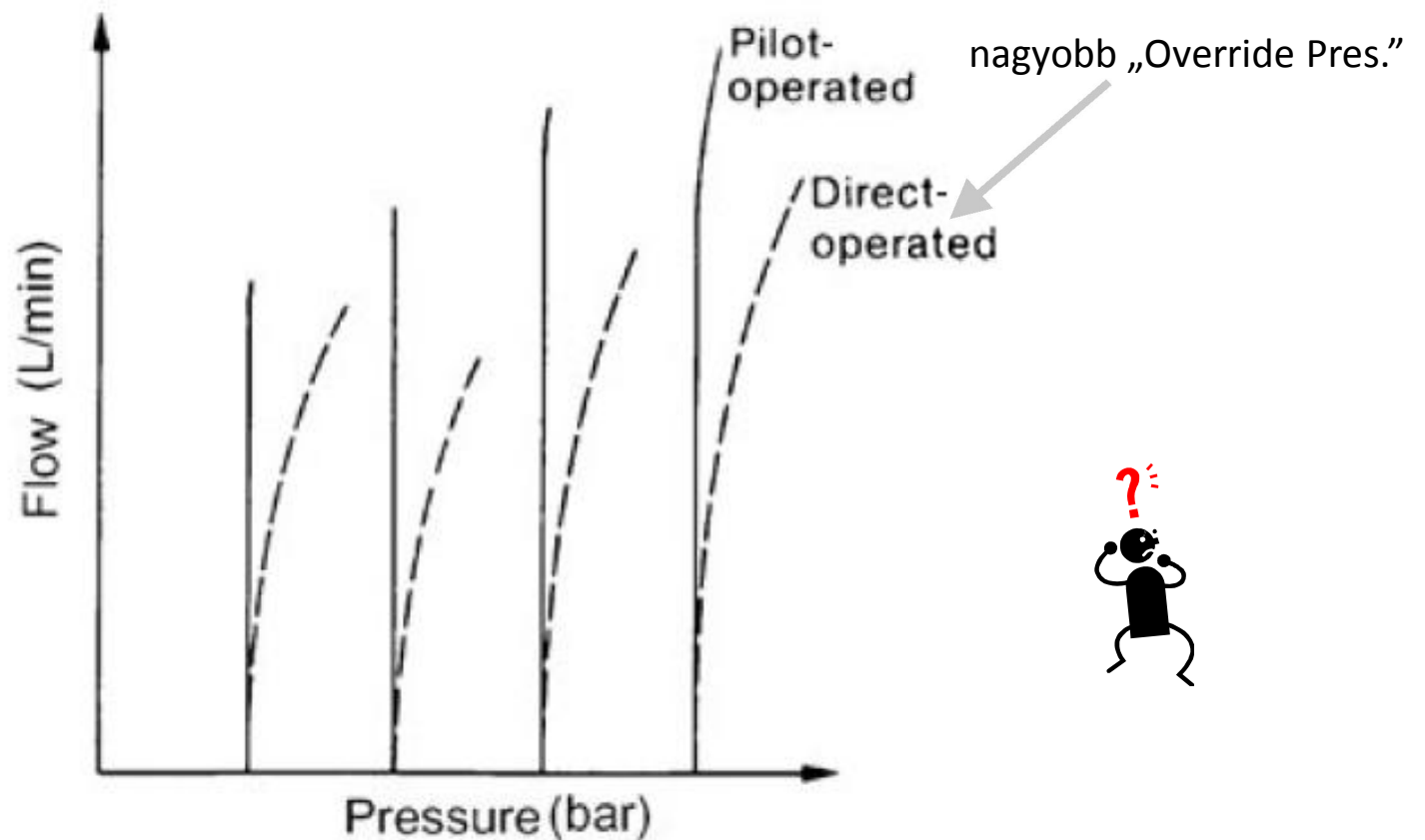

- A $P = P_r$ esetén egyensúlyi helyzet, ekkor a rugóerő egyenlő a vez. nyomás tolattyú fel. ható erőhatással. A $Q = 0$, mert nincs rés.
- Ha $P > P_r$ tolattyú már elmozdul, ezért $Q > 0$. „*Override Pressure*”: kifejezi a vezérlő nyomástól való eltérését a nyitó nyomásnak, adott Q_r esetén.

A nyitónyomás (P) mindig nagyobb mint a beállított vezérlő nyomás (P_r). Beállított vezérlő nyomás mellett, a nyitó nyomás a térfogat áram növekedésével növekedik.

Nyomáshatároló szelep

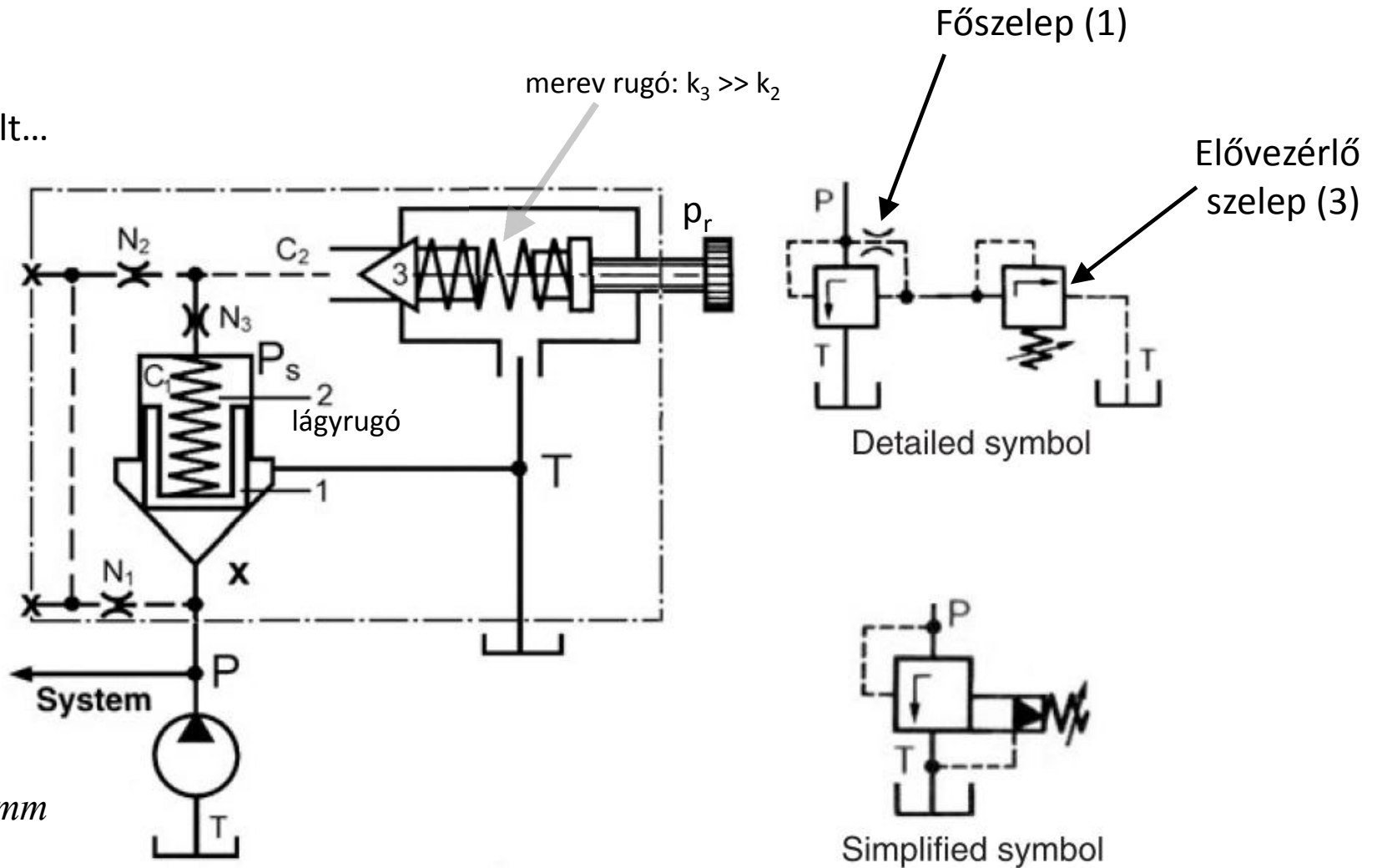
- Jelleggörbék...

Térfogatáram növekedésével parabolikusan nő a nyomáseltérés a szabályzási (p_r) értéktől...

Nyomáshatároló szelep

- Elővezérelt...

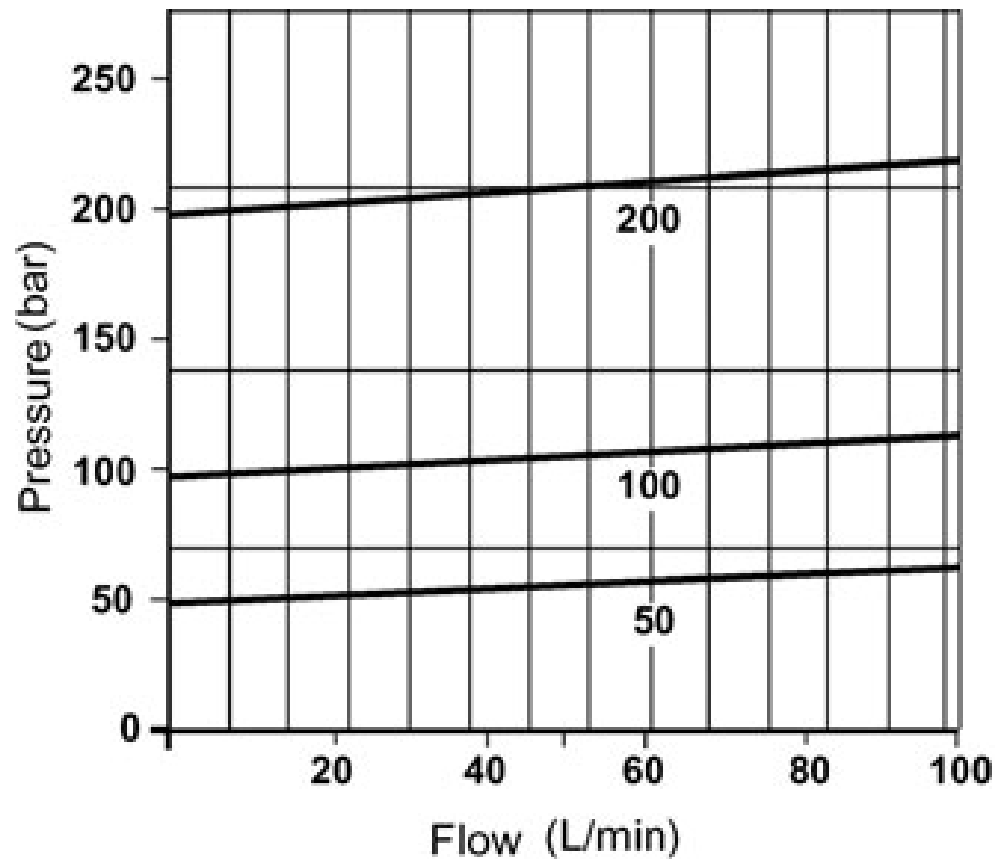

Atalában akkor ha $q > 150 \dots 200 \text{ [l/min]}$. Az (1) a főszelep, (3) az elővezérlő szelep.

Nyomáshatároló szelep

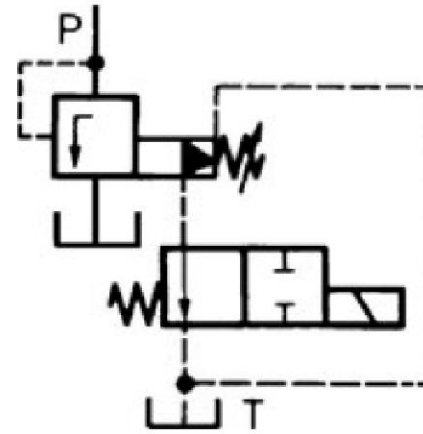
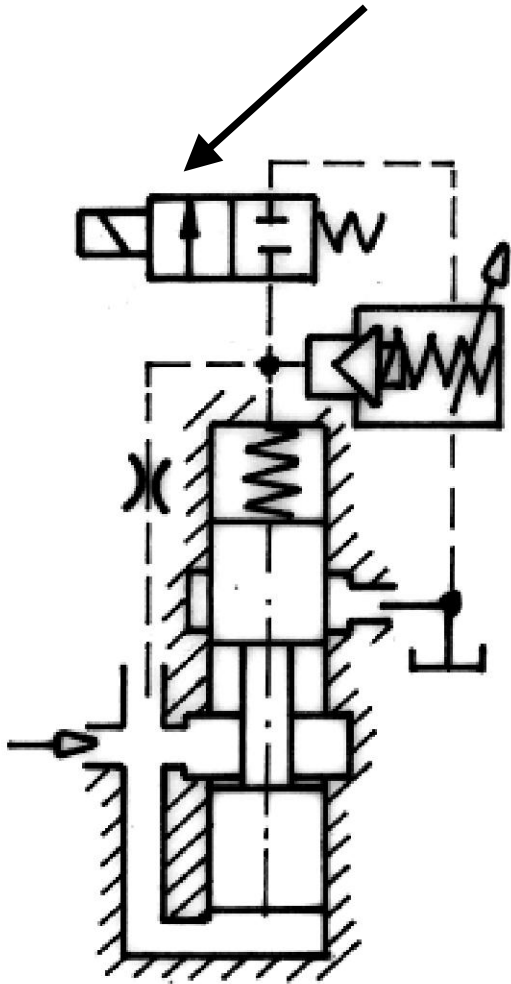
- Elővezérelt nyomáshatároló szelep jelleggörbéje

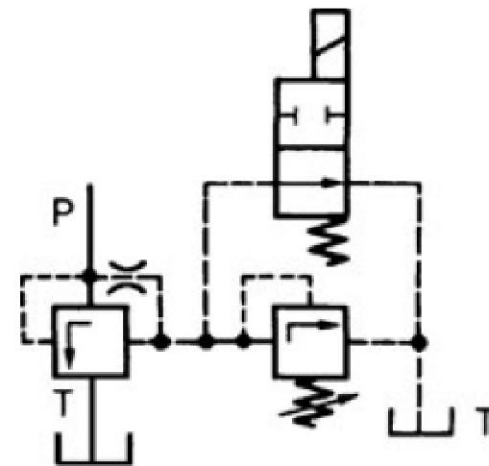
Kisebb „override pres.” miatt alacsony meredekség.

Nyomáshatároló szelep

- Elővezérelt és tehermentesíthető.

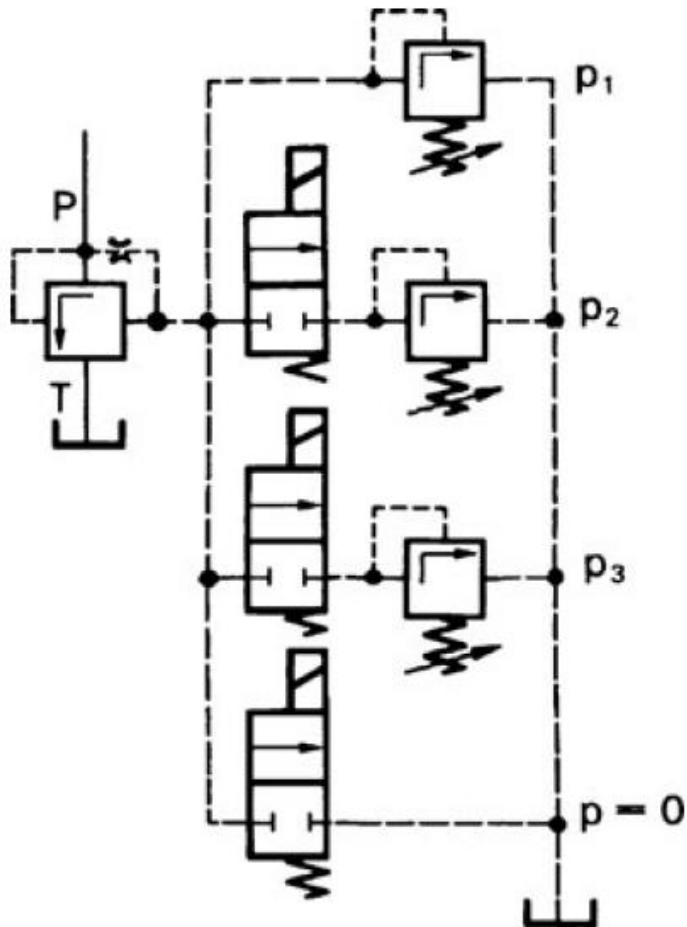
Unloading function, simplified

Unloading function, detailed

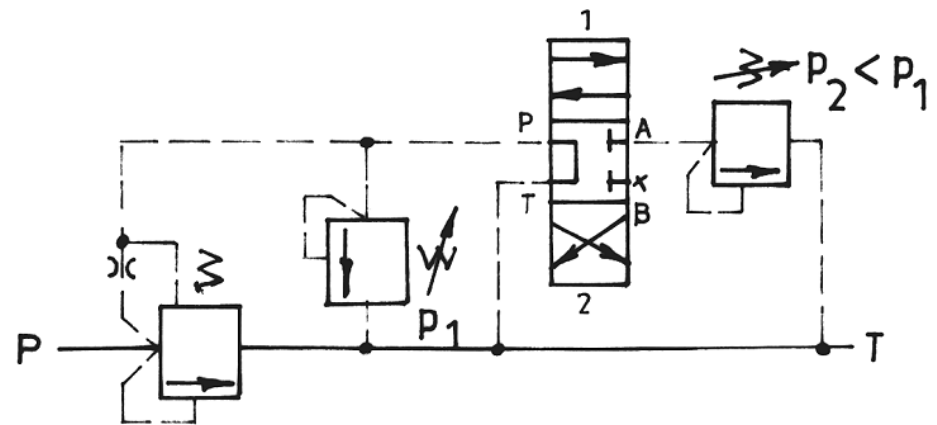
Nyomáshatároló szelep

- Elővezérelt és több hozzárendelt elővezérlő szeleppel (nyomás maximumokkal).

Multipressure level control

Max. a p_1 nyomás!

Középállás a tehermentes.

tehermentesítés

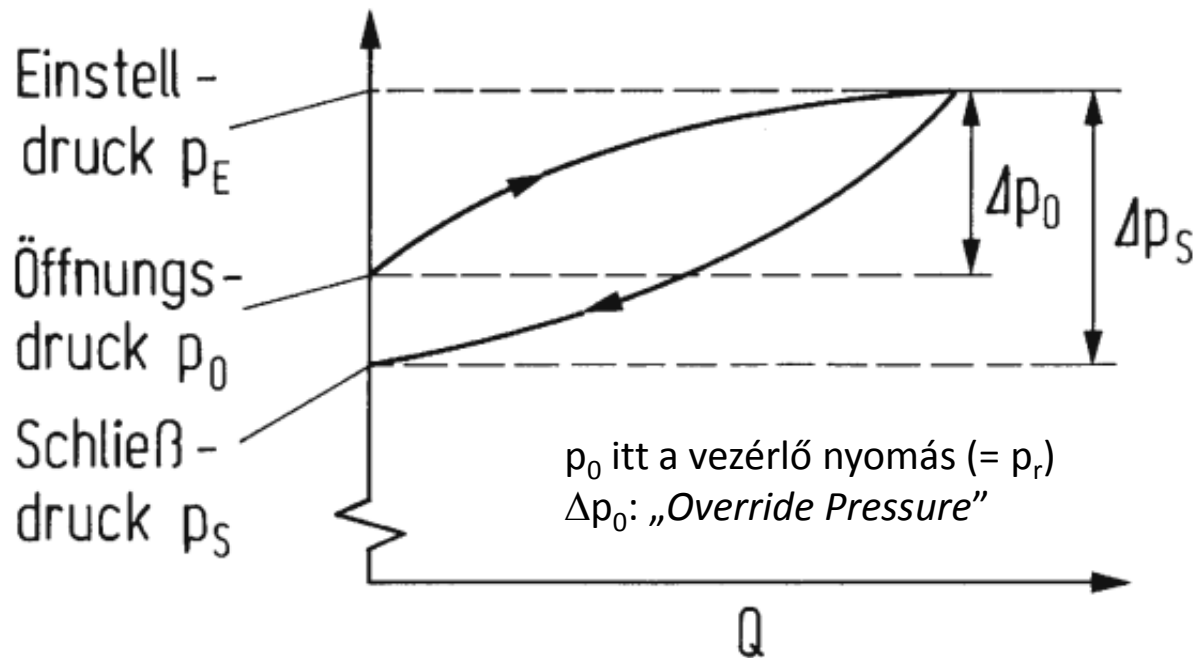

Nyomáshatároló szelep

- Statikus (állandósult) állapot görbe, direkt vezérlés esetén

Előnyök a következő tulajdonságok:

- Térfogatáramtól független nyitónyomás.
- Csekély különbség a nyitó és záró nyomás között („histerézis”).
- Csekély résolaj veszteség a nyitónyomás eléréséig.

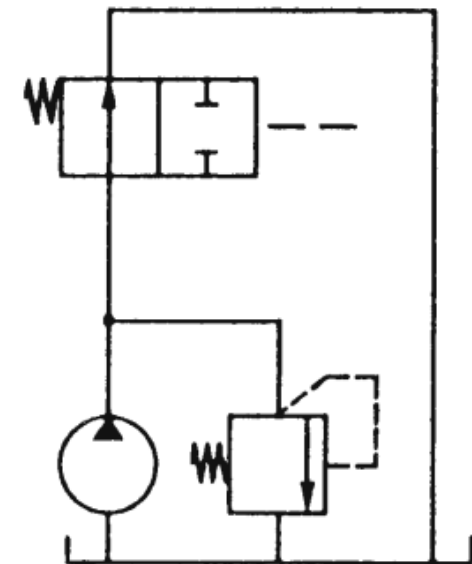
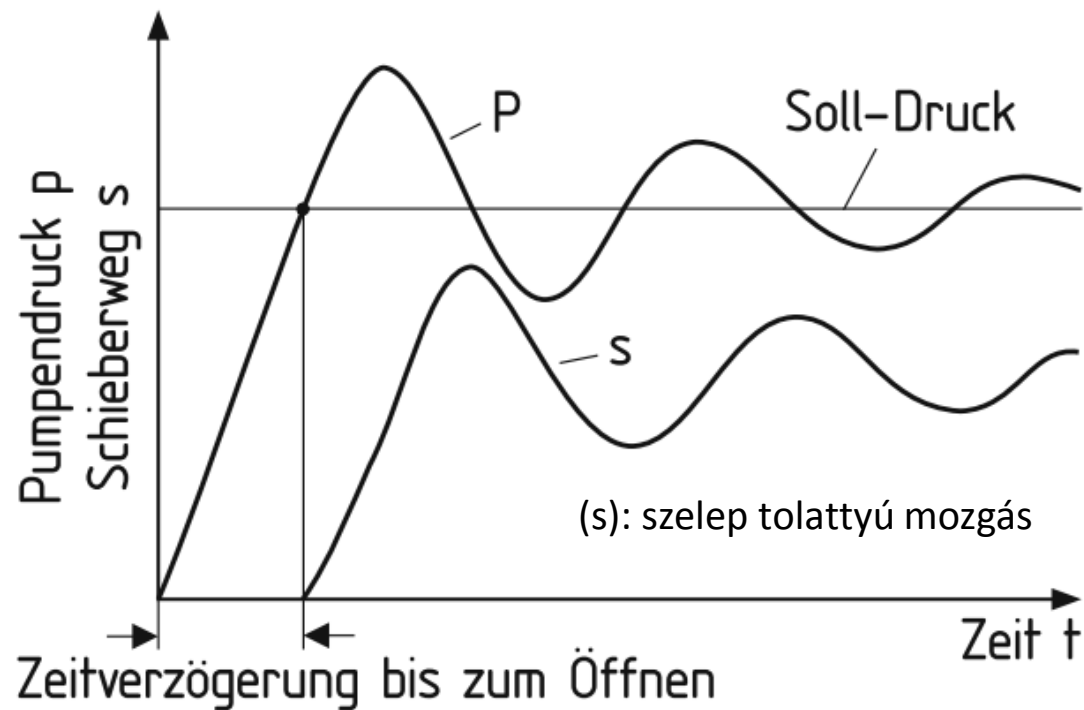

Nyomáshatároló szelep

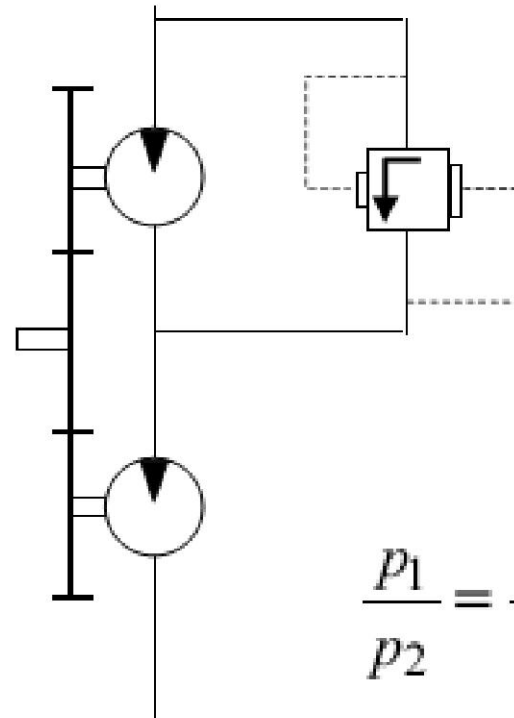
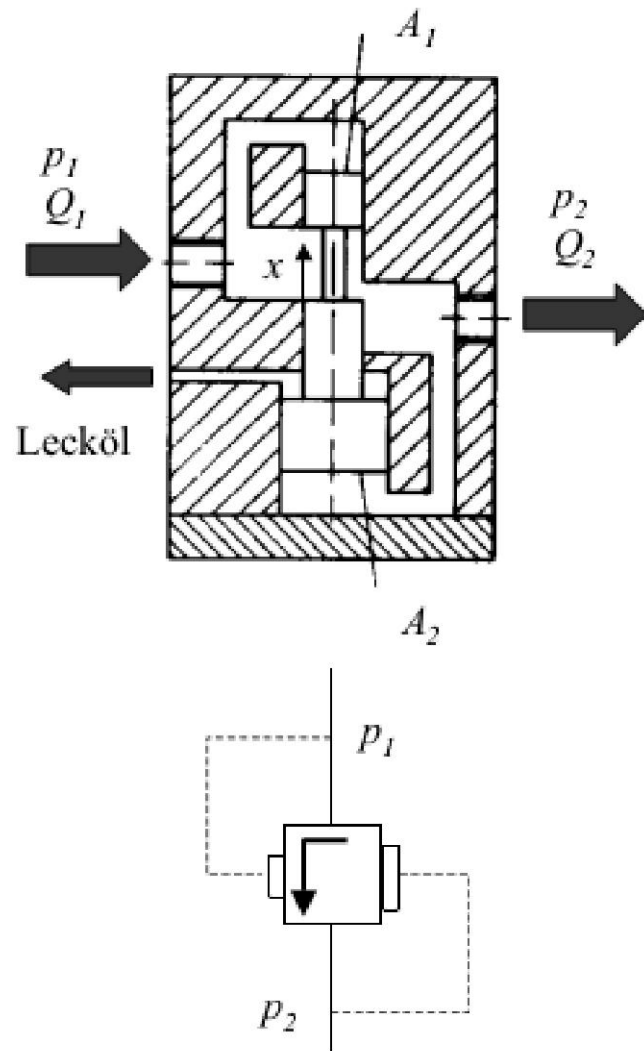
- Dinamikus állapot görbe („átmeneti fv.”), direkt vezérlés esetén.

Előnyök a következő tulajdonságok:

- Rövid válaszidő.
- Nyomásingadozás kis amplitúdóval.

Nyomásviszony állandósító

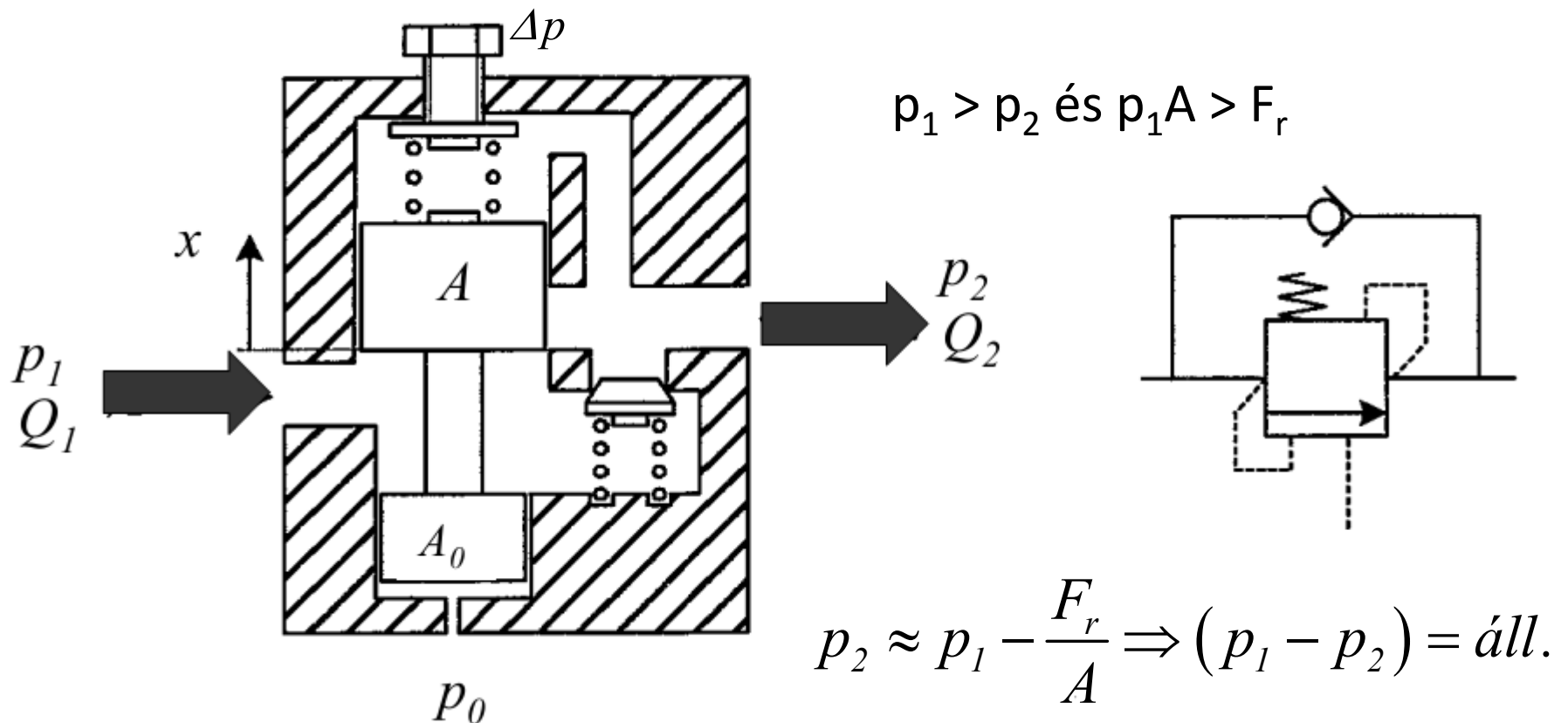
$$\frac{p_1}{p_2} = \frac{A_2}{A_1} = \text{áll.}$$

Be- és kilépő nyomás hányadosa állandó.

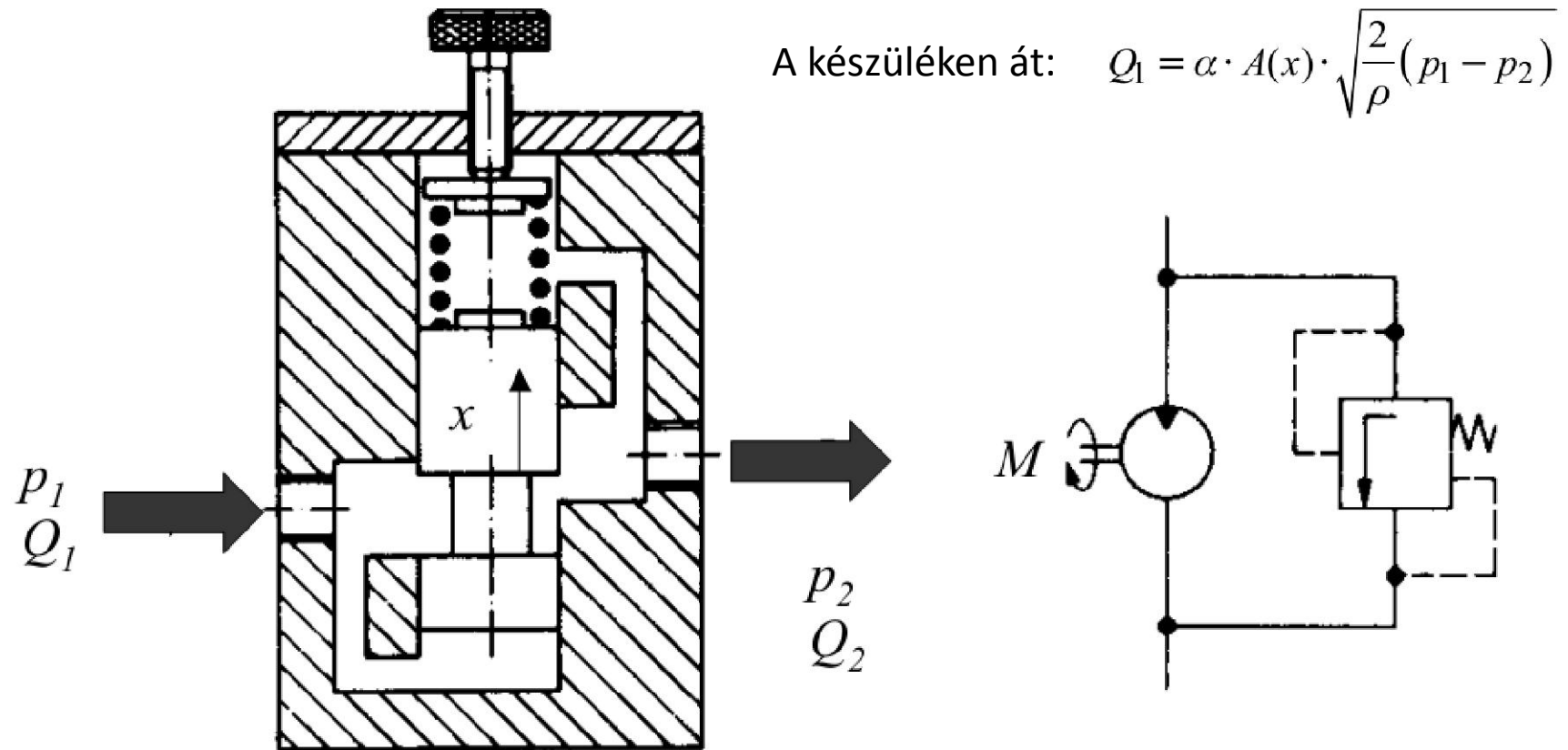
Nyomáskülönbség állandósító

Térfogatáram független, nyomáskülönbség állandó értéken tartás. Nyomáskülönbség a rugóerővel arányos, mert a ható felületek egymással egyeznek.

- Kerülő vezetékkel és résolaj elvezetéssel.

Nyomáskülönbség állandósító

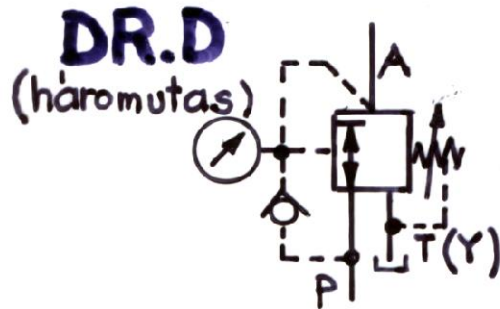
$$\text{Ha a } \Delta p = \text{áll. a hidromotoron} \Rightarrow T_e = \frac{V_g}{2\pi} \Delta p \approx \text{áll.}$$

A p_1 a külső terheléstől függ így a konstans motor ford. ($A(x) \approx \text{áll.}$) nem garantált!

NYOMÁSCSÖKKENTŐ

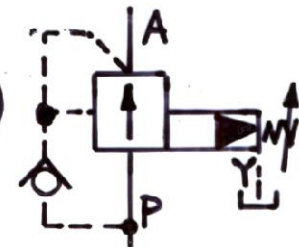
Közvetlen (tolattyús)

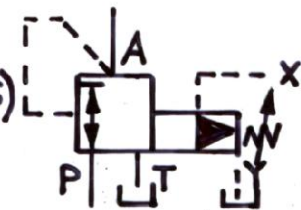
Elővezérelt (tolattyús)

DR

2DR (kétutas)

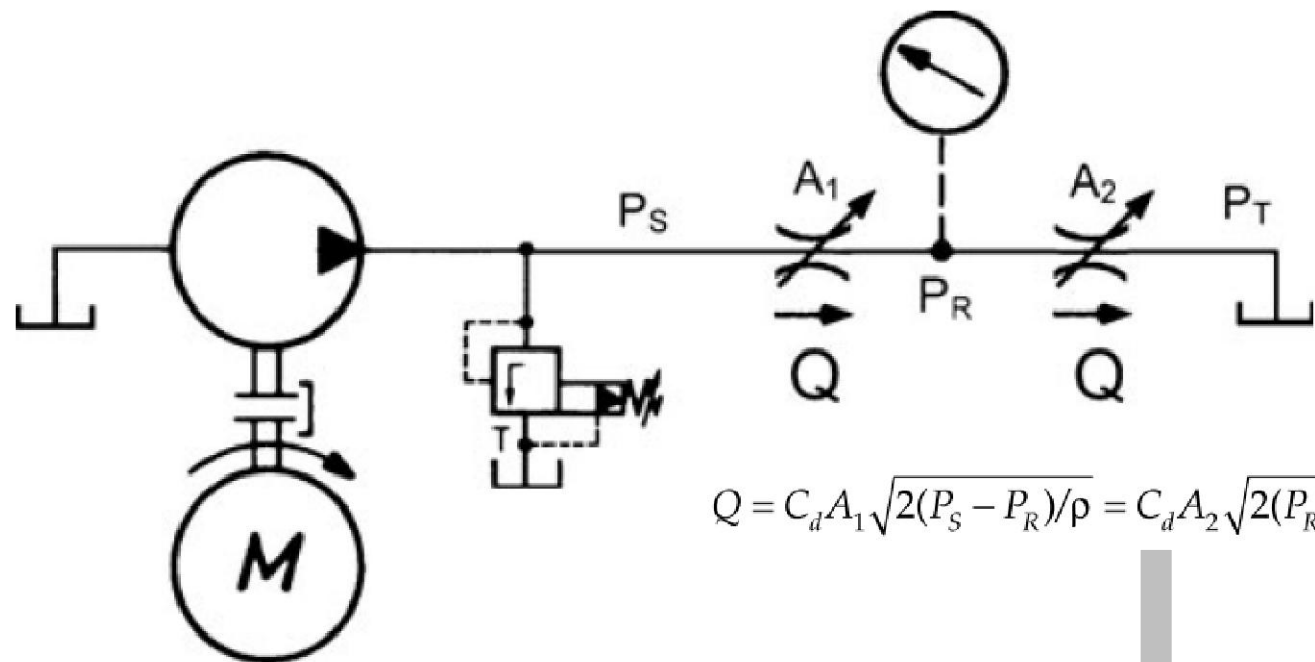
3DR (háromutas)

Nyomáscsökkentő szelep

Ha az irányítani kívánt alrendszer nyomása kisebb mint a szivattyú (táp) nyomás. A nyomás csökkentés az áramlási keresztmetszet fojtásával valósul meg.

- Nyomáscsökkentés elve keresztmetszet fojtásával

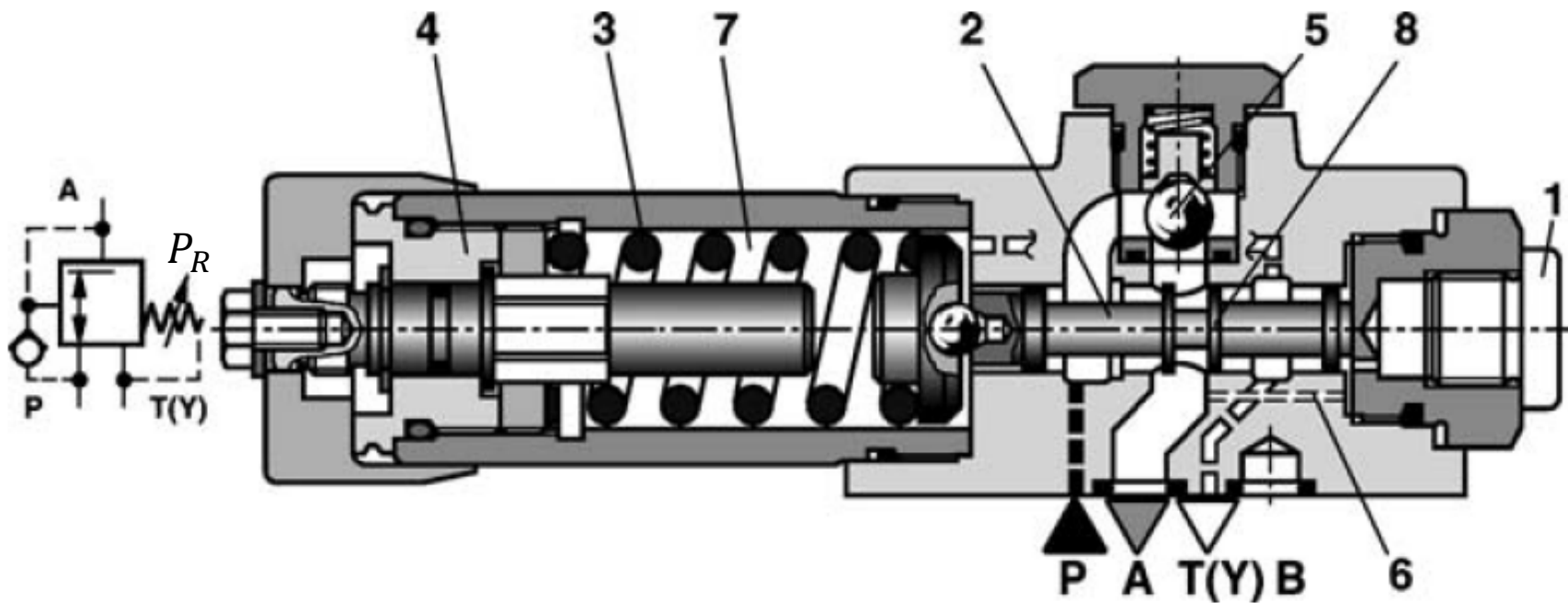

$$Q = C_d A_1 \sqrt{2(P_S - P_R)/\rho} = C_d A_2 \sqrt{2(P_R - P_T)/\rho}$$

$$P_R = \frac{A_1^2}{A_1^2 + A_2^2} P_S \Rightarrow P_R < P_S$$

Nyomáscsökkentő szelep

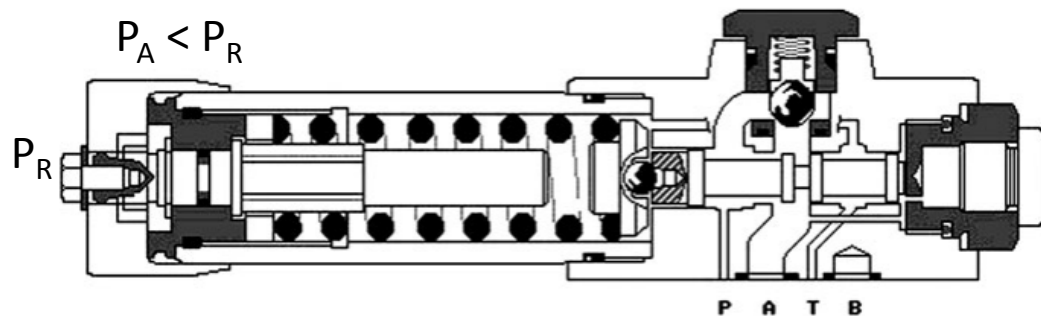
- Közvetlen (direkt) vezérlésű nyomáscsökkentő szelep.

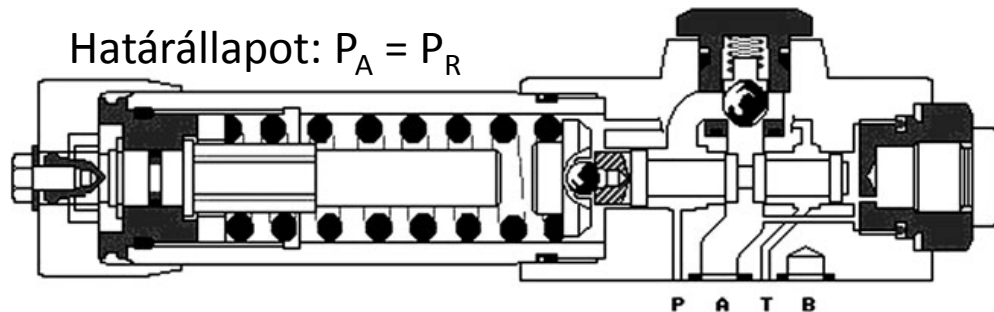
A: alrendszer „betáp” ág, itt $P_A \leq P_R$.

Nyomáscsökkentő szelep

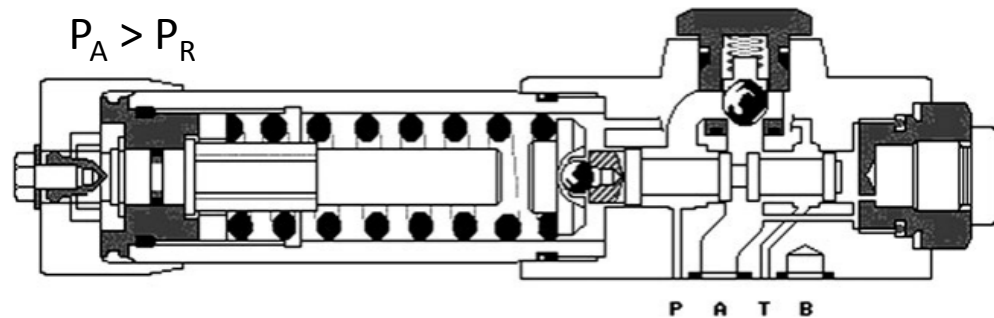
- Szelep tolattyú pozíció, az alrendszer ág (A) nyomás (~külső terhelés) függvényében.

$P \rightarrow A$, fojtó azaz $P_A < P$

Tolattyú zérus átfedés, $Q_A \approx 0$

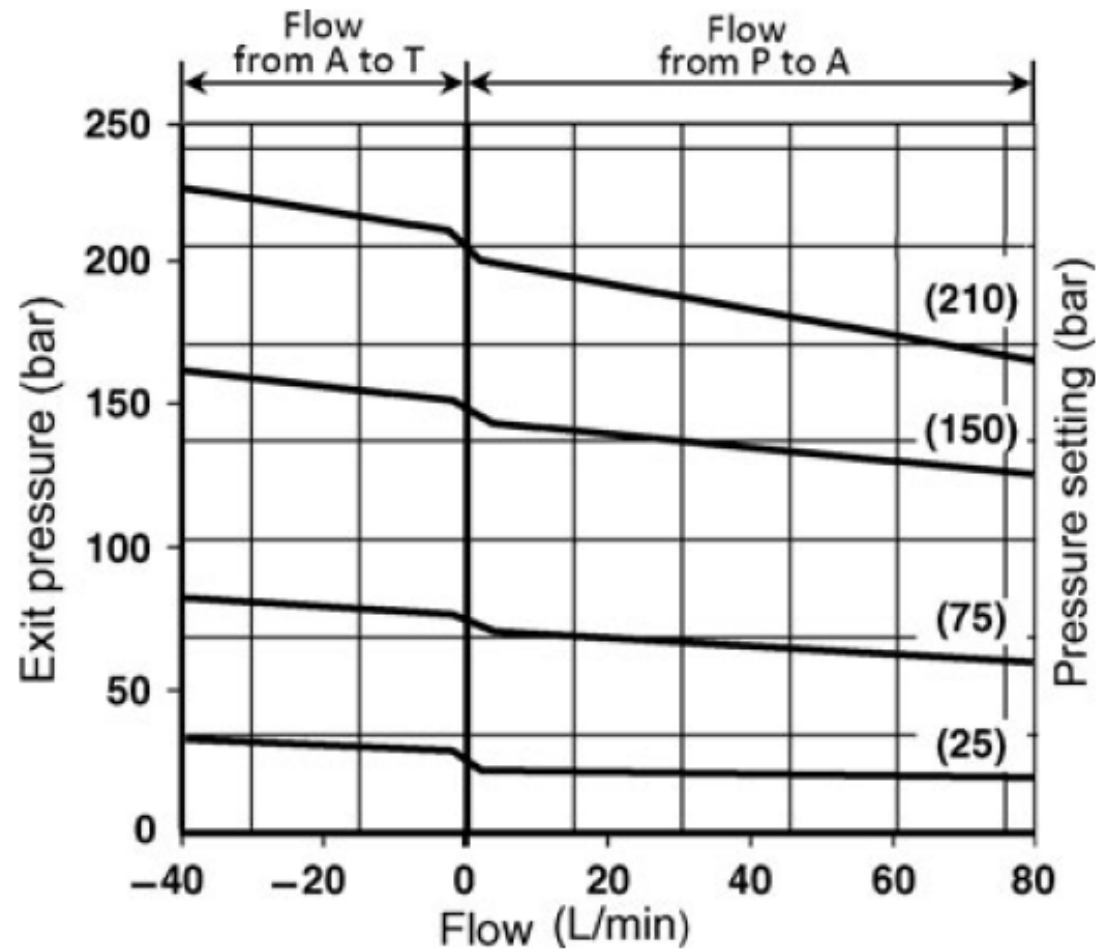

$A \rightarrow T$ amíg $P_A \leq P_R$

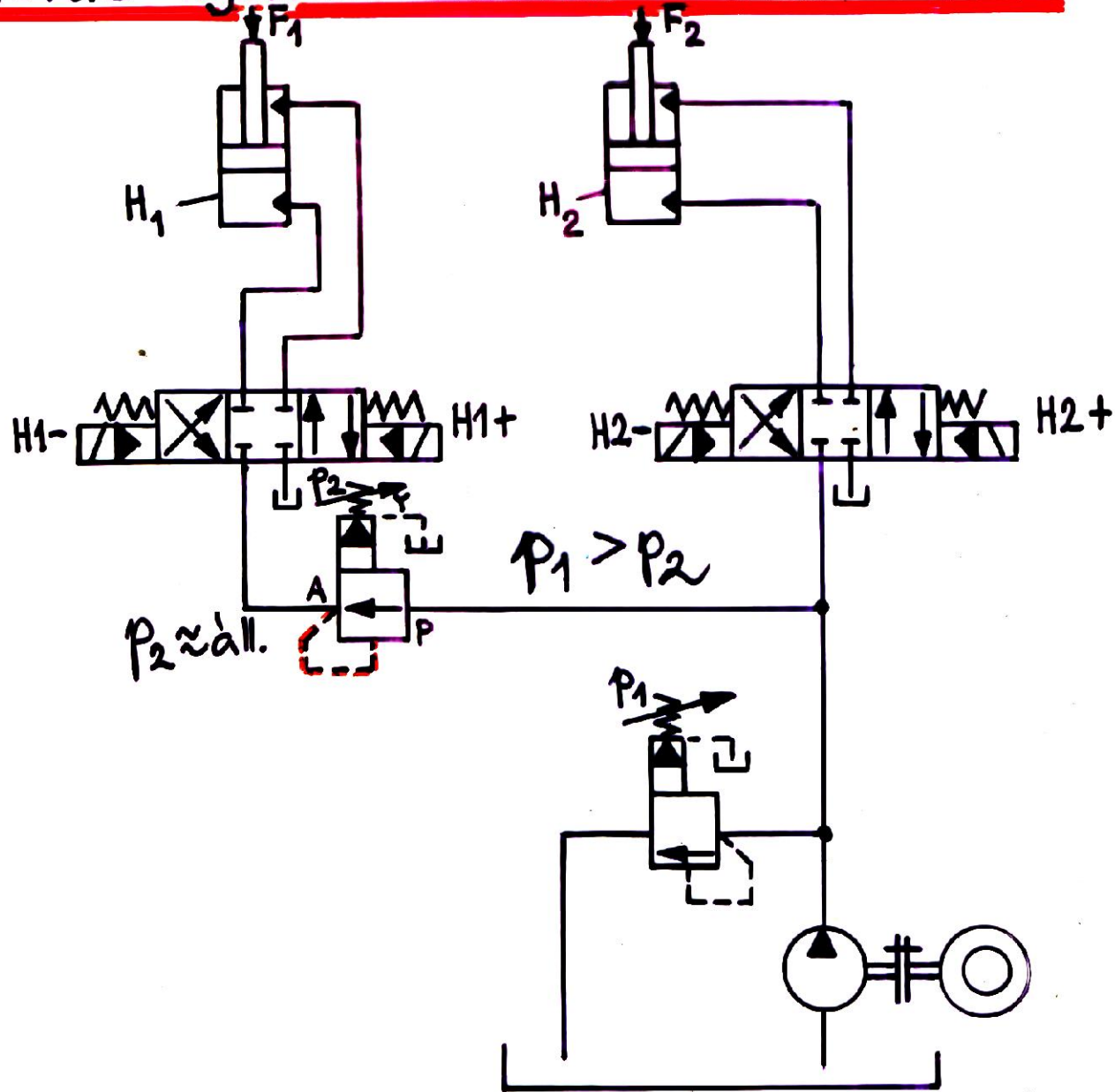
A nyomás *tartósan* [$\max(p_A) \approx p_R$] $< P$ lehet!

Nyomáscsökkentő szelep

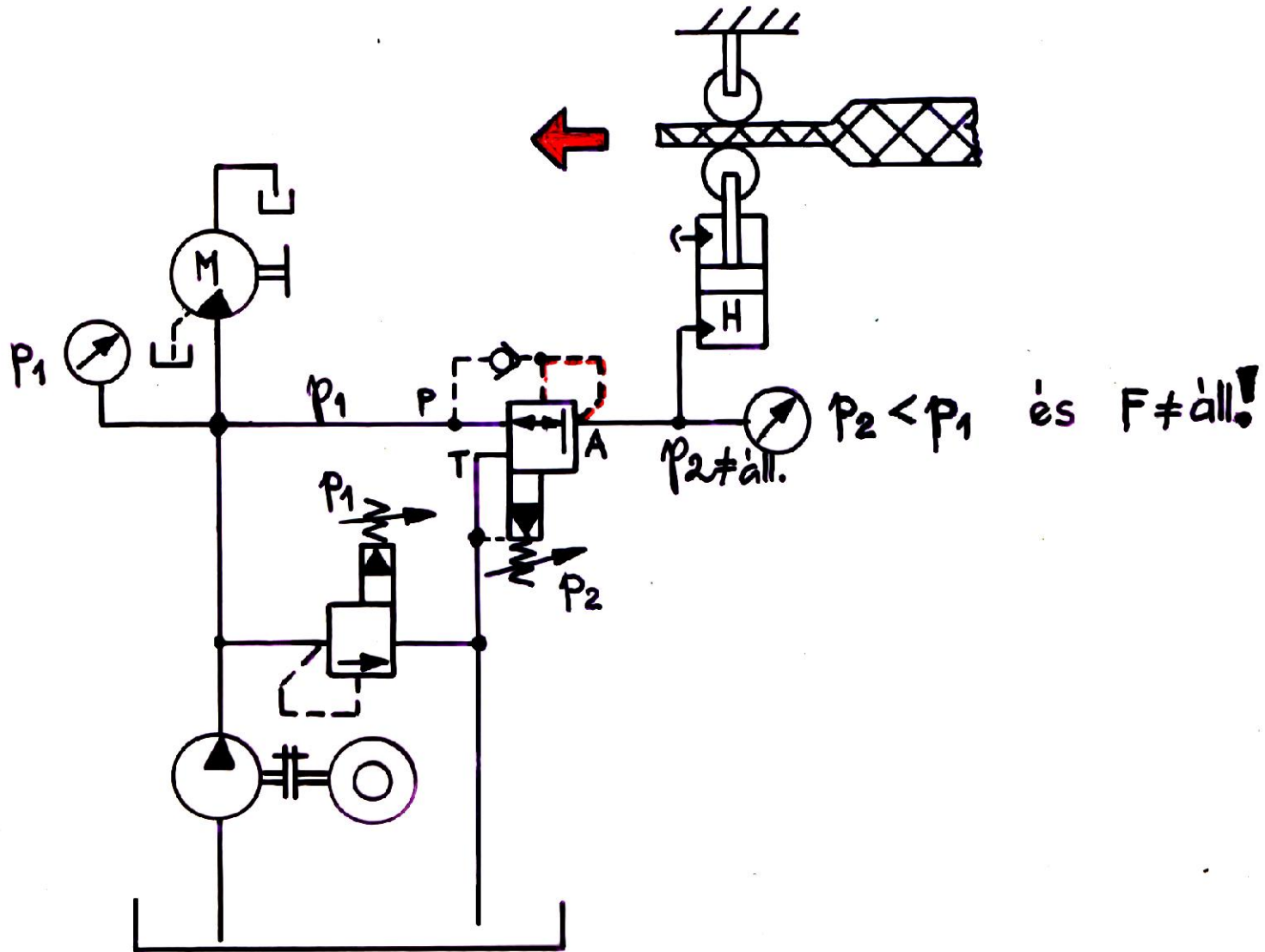
- Nyomáscsökkentő szelep állandósult állapotbeli (statikus) jelleggörbéje.

Kétutas nyomáscsökkentő alkalmazása:

Háromutas nyomáscsökkentő alkalmazása:

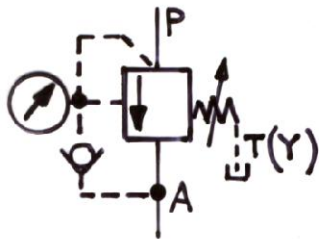

NYOMÁSKAPCSOLÓ

NYOMÁSRÁKAPCSOLÓ

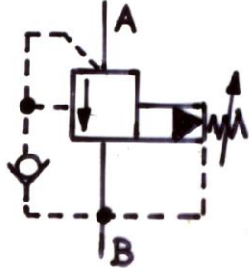
Közvetlen (tolattyús)

DZ.D

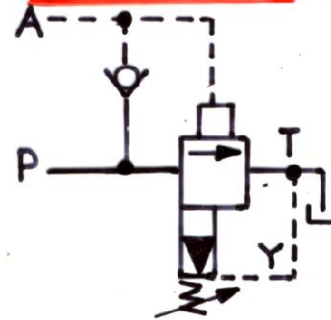
Elővezérelt (ülékes)

DZ

NYOMÁSLEKAPCSOLÓ

Elővezérelt (tolattyús)

DA

Nyomásrákapcsoló (sorrendvezérlő) szelep

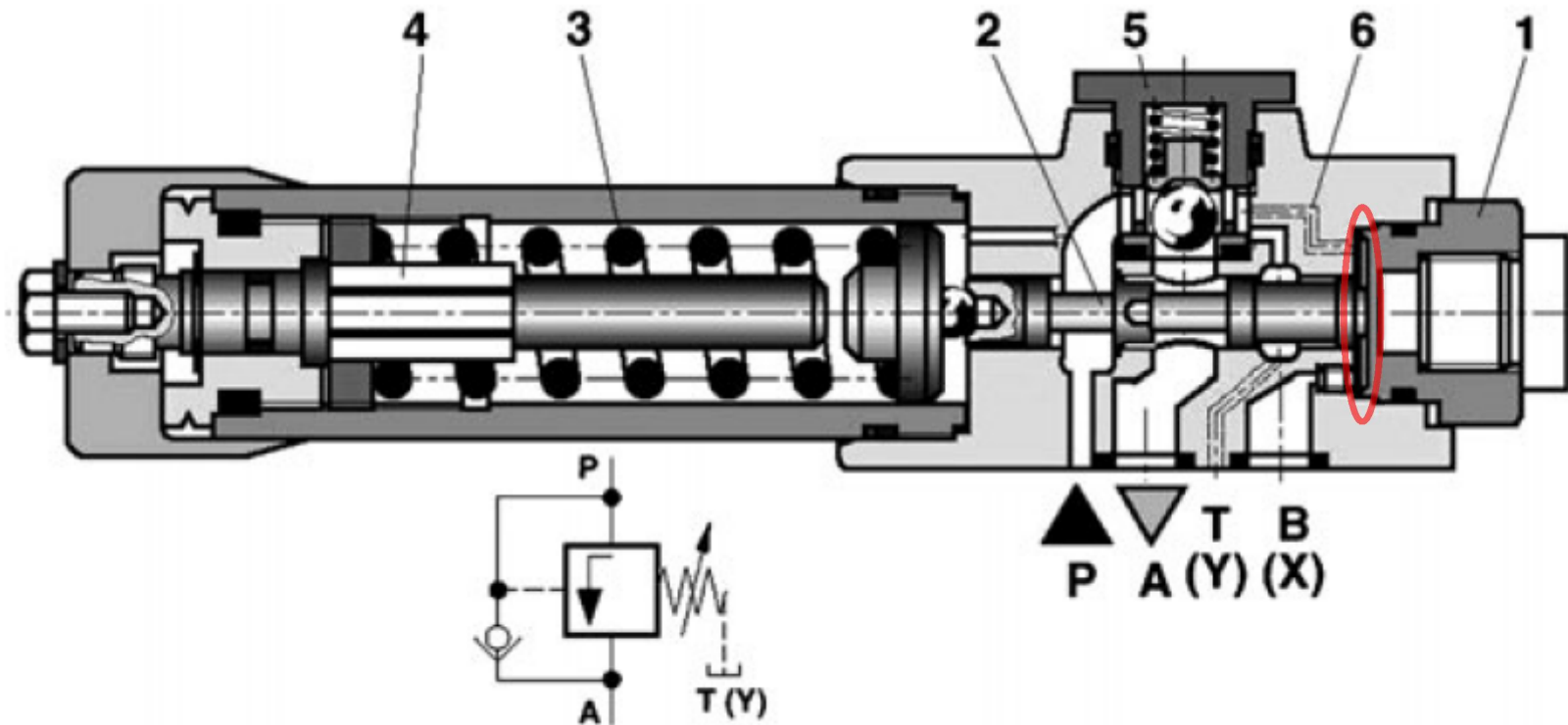
Sorrendszelepek beépítésével nyomásszinteket definiálunk a rendszerben, amelyek meghatározzák a hidraulikus részkörfolyamok működtetés sorrendjét.

Általában a következő vezérlési feladatokra alkalmazzuk:

- Sorrend vezérlés
- Teher fékezés
- Tehermentesítés
- Mozgó teher tehetetlenségéből adódó gyorsulások mérséklése
- ...

Nyomásrákapcsoló (sorrendvezérlő) szelep

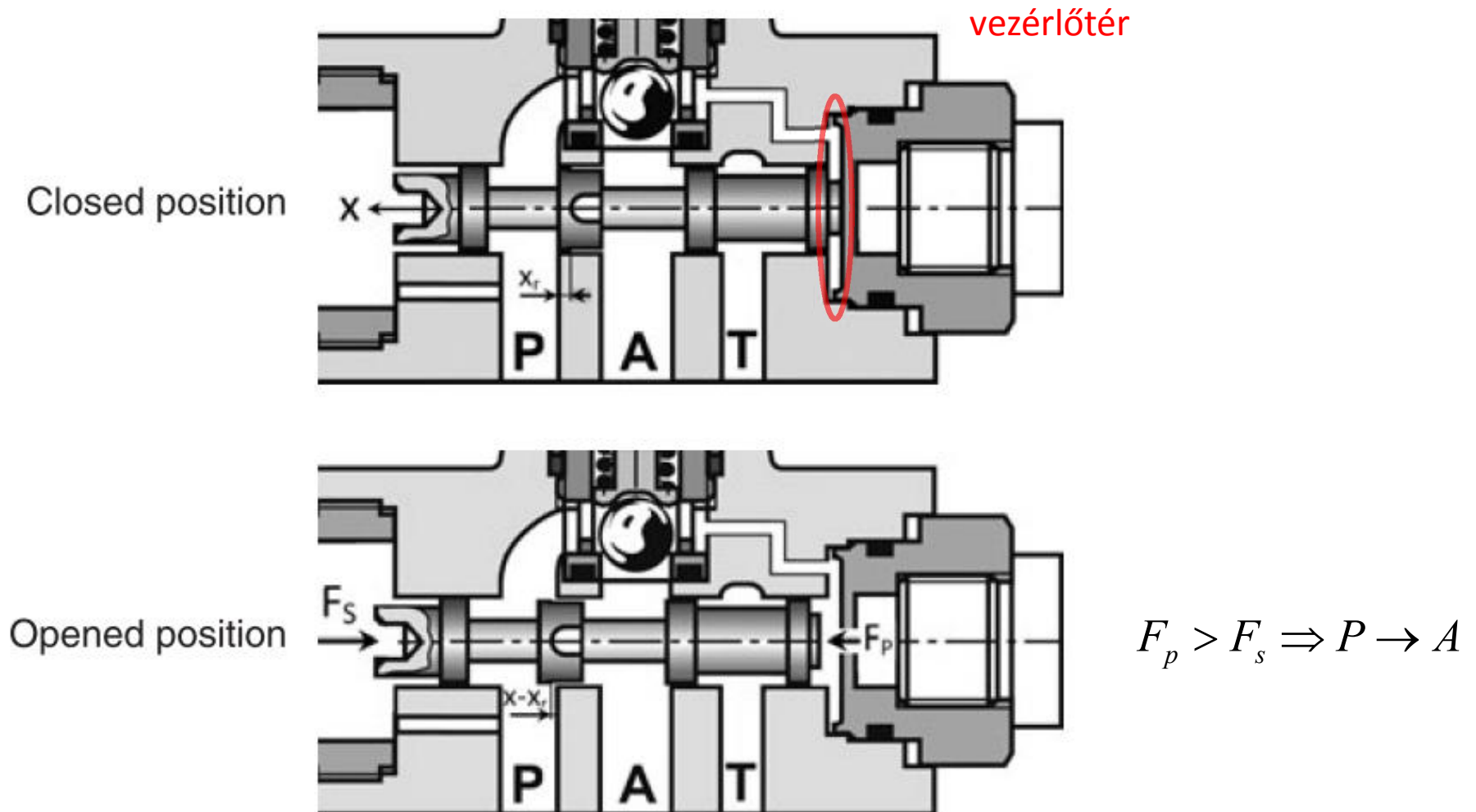
- Közvetlen vezérlésű... Vezérlő (nyitó) nyomás külső (X) is lehet , ebben az esetben (P-6) blokkolt.

Szelep **vezérlőtérében** kialakult nyomás, a rugóerő ellen hat, amely a beállított nyitónyomással arányos. A (T) a résolaj elvezetés.

Nyomásrákapcsoló (sorrendvezérlő) szelep

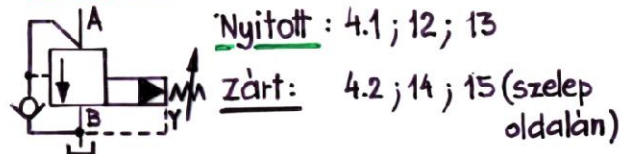
- Tolattyú működés közvetlen vezérlés esetén, a vezérlő nyomás P („intern”).

Nyomásrákapcsoló (sorrendvezérlő) szelep

- Elővezérelt kivitel és funkciói

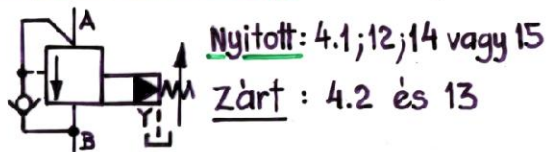
1 Előfeszítőszelep: DZ...-5X/...

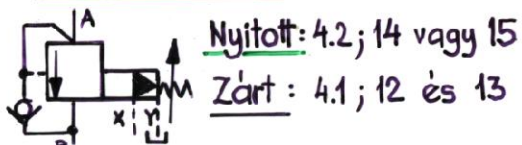
2 Előfeszítőszelep: DZ...-5X/... X

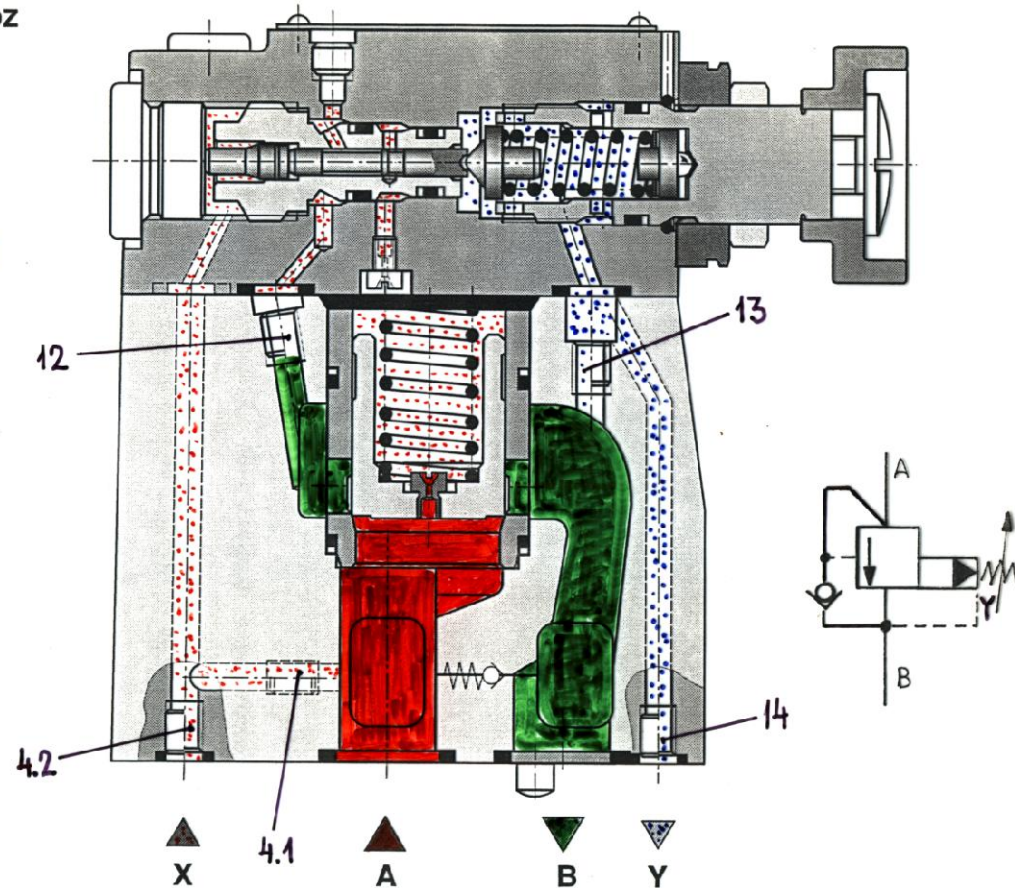
3 Sorrendszelep: DZ...-5X/... Y

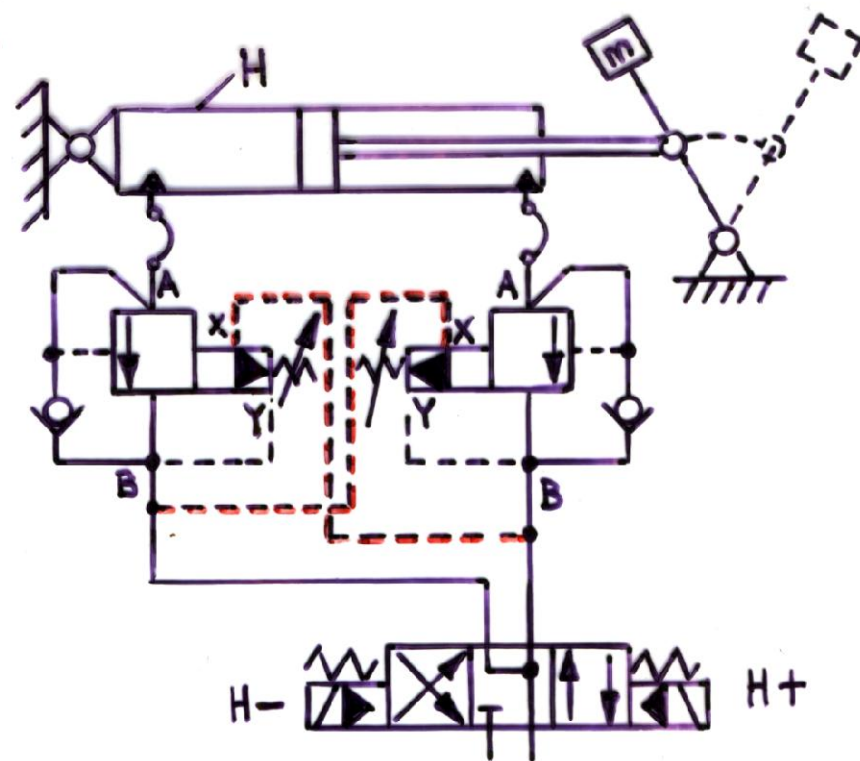
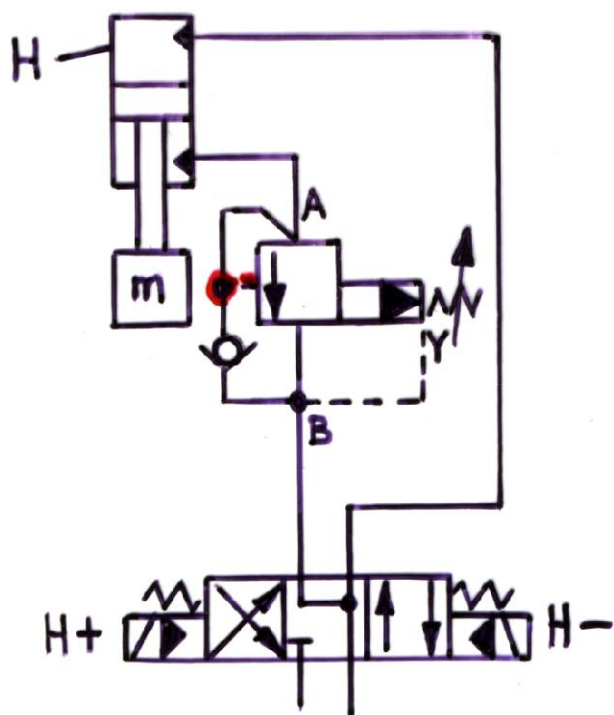
4 Áteresztőszelep: DZ...-5X/... X Y

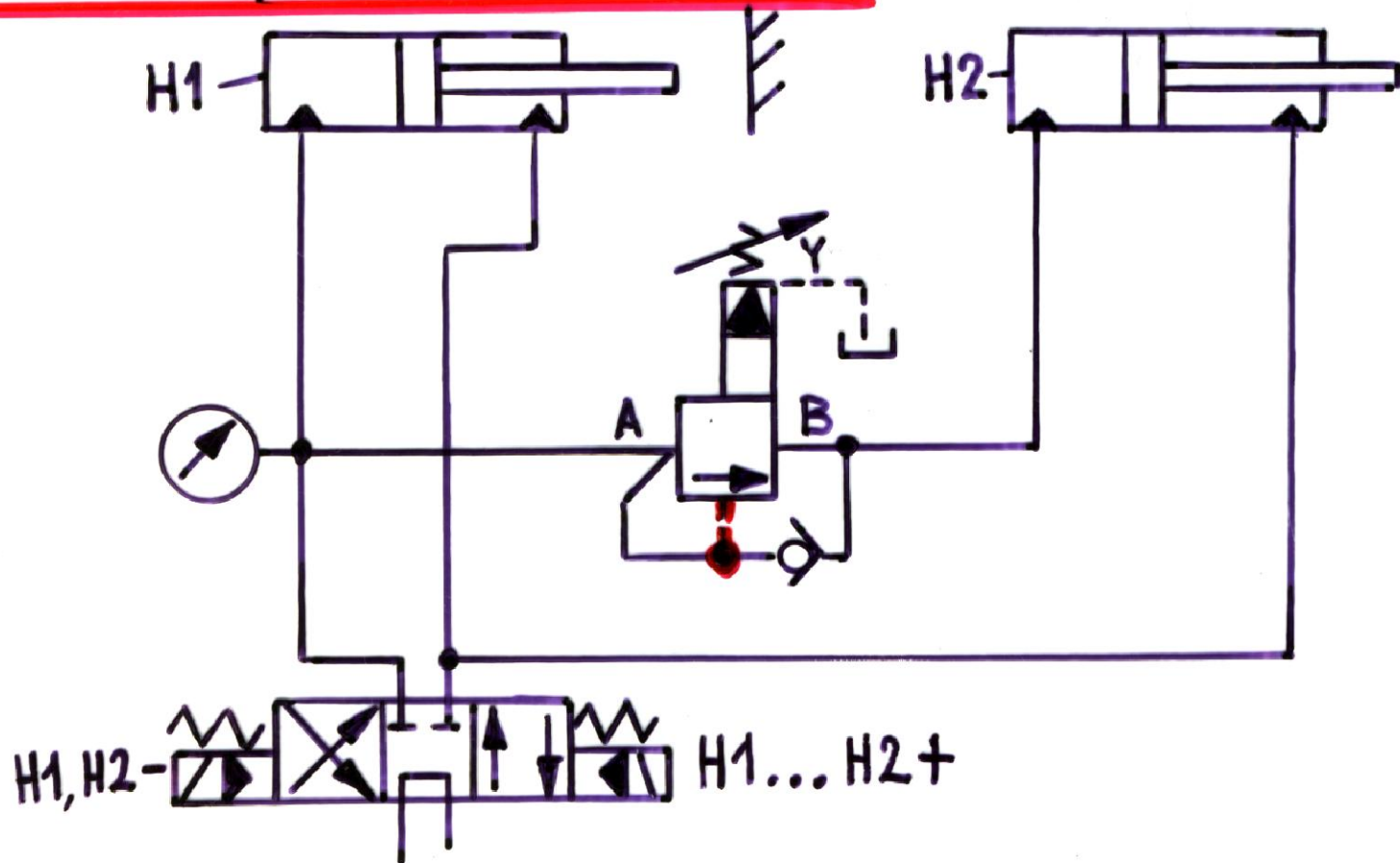
DZ

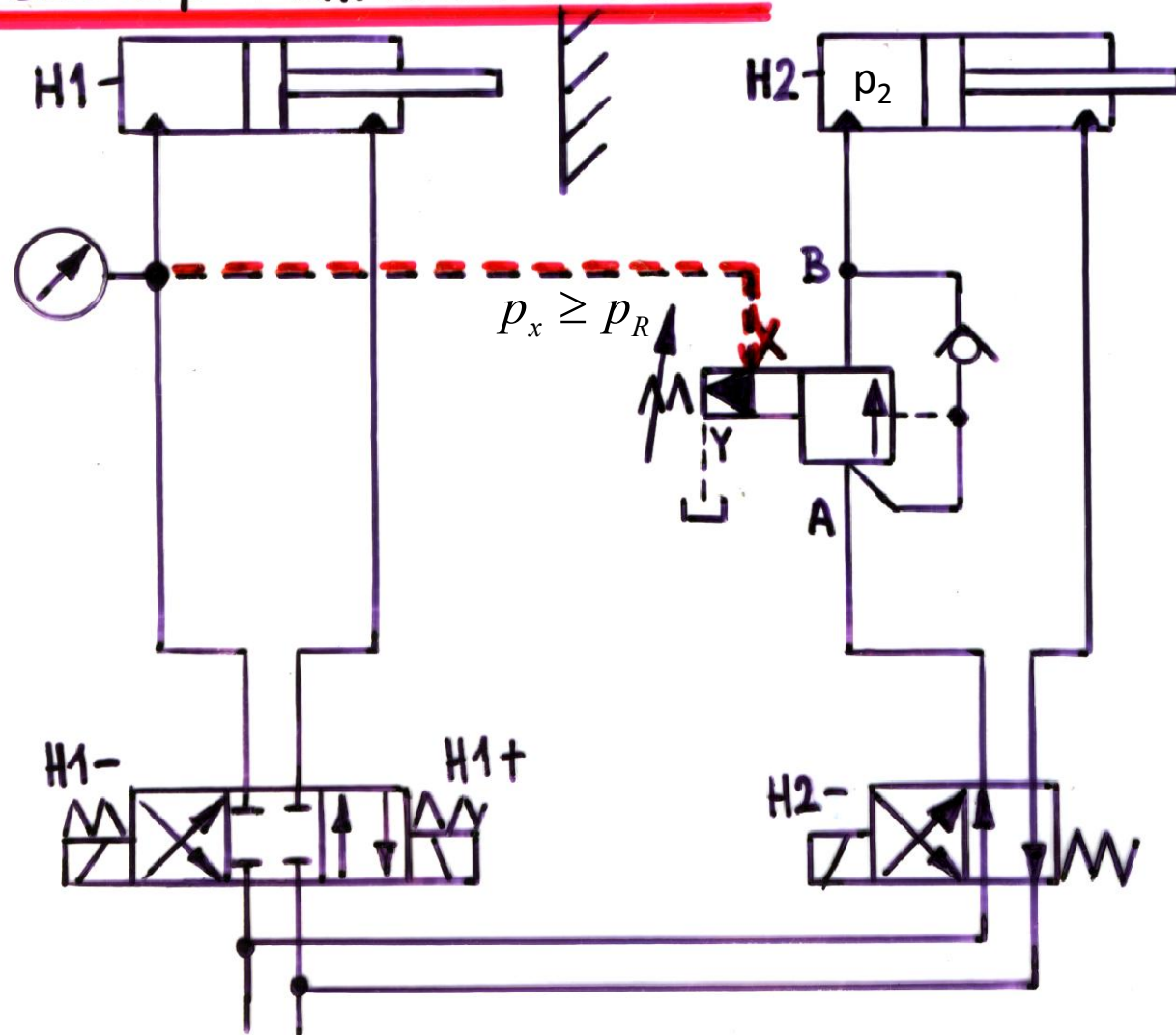
Előfeszítő szelep alkalmazása:

Sorrendszelep alkalmazása:

Áteresztőszelep alkalmazása:

A H1+ ág lökete végén, a szelep nyitónyomást ($P_x \approx p_R$) felveszi. A H2+ mozgás szakaszos ha a statikus $[p_2 + \Delta p_{\text{veszt.}}] < p_R$, mert p_2 a p_x -el közös tápvezetéken van... Folyamatos H2+ mozgás ha $p_2 \geq p_R$ K3

31. dia

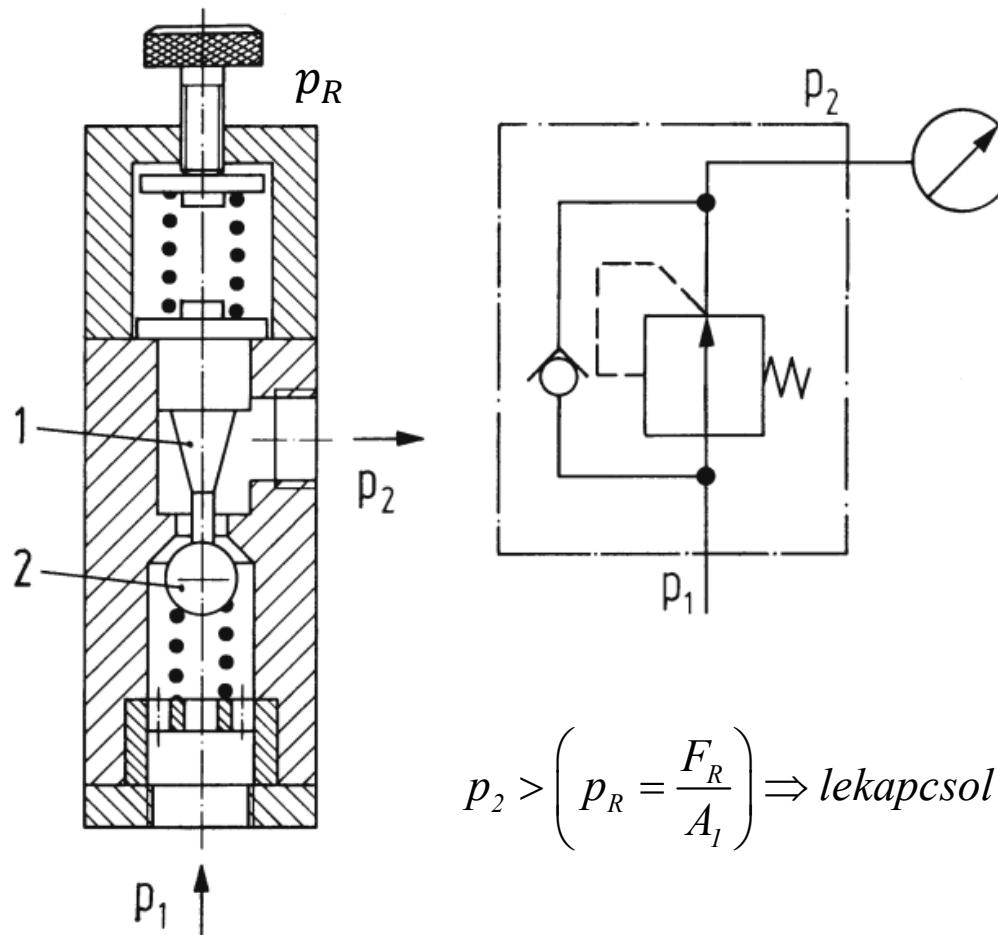
K3

=-is mert + a veszt.
KomputELEK, 12/3/2012

Lekapcsoló szelep

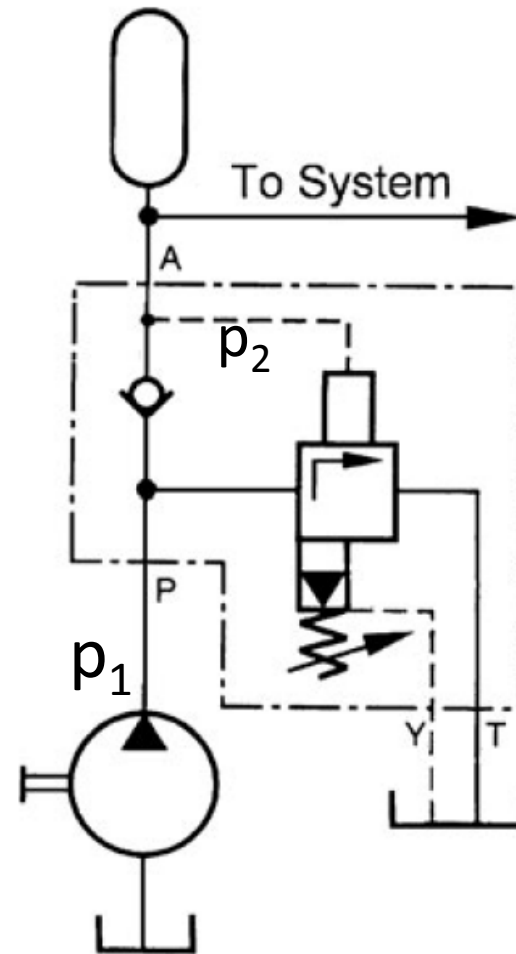
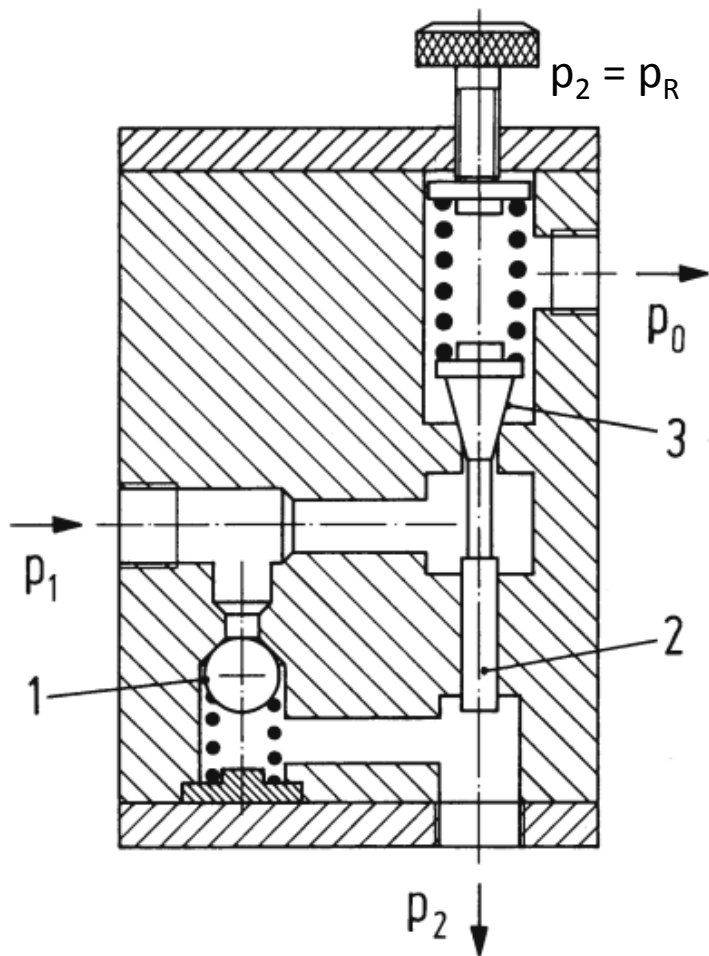
Szelepen kis nyomásveszteség miatt $p_2 < p_1$. Ha a p_2 nyomásból számolt (1) felületre ható erő nagyobb mint a beállított rugóerő, a szelep zár.

$$p_2 > \left(p_R = \frac{F_R}{A_1} \right) \Rightarrow \text{lekapcsol}$$

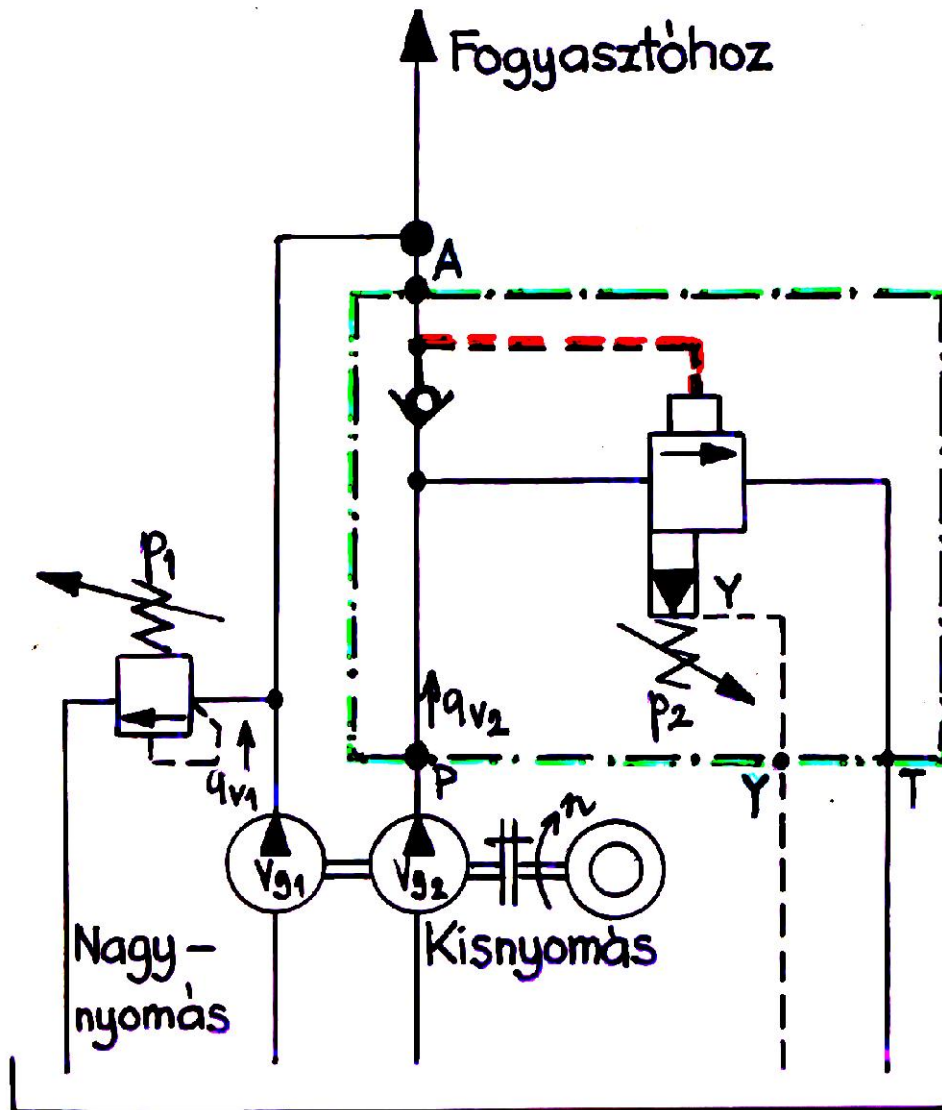
Üresjáratú szelep

A p_2 szabályzási nyomás elérése után, a szivattyú üresjárat biztosítható. A p_2 -re beállított határnyomás értéke a (2) tolattú homloklfelületére hat.

Üresjáratú szelep

- Nagy- és kisnyomású körfolyamban.

Feltétel:

$$q_{v2} \gg q_{v1} \text{ de } p_2 < p_1$$